

Dokumenti i projekti

DOKUMENT

IZ ZAVRŠNE REČI SPECIJALNOG TUŽILAŠTVA U "SLUČAJU STAMBOLIĆ" I ATENTAT U BUDVI

Mioljub Vitorović *Zamenik specijalnog tužioca*

Poštovani sude,

sve napred navedeno je samo ponavljanje onoga što se nalazi u optužnici i u obrazloženju optužnice. Za ovih godinu i po dana koliko traje suđenje ništa se u tim navodima nije promenilo. Godinu i po dana slušamo pokušaje odbrane okrivljenih da opovrgnu sve izvedene dokaze. Drugim rečima, teza odbrane je da od 15. juna 2000. godine, preko 25. avgusta 2000. godine do danas, stotine ljudi: svedoka, policajaca, tužilaca, sudija, veštaka različitih struka postupalo u zloj nameri, a sve sa ciljem da montira dokaze i ove okrivljene označe kao izvršioce teških krivičnih dela. Takva teza odbrane je jednostavno nemoguća.

U ovom postupku na optuženičkoj klupi pred ovim sudom i pred građanima ove zemlje ne nalaze se samo ovde okrivljeni. Na optuženičkoj klupi je i sam bivši režim Slobodana Miloševića. Naime, kao jedini poverenik nacionalnih interesa, namesnik Nacije Slobodan Milošević imao je pravno neograničenu vlast iz koje je proizlazila potpuno neograničena i visoko personalizovana dominacija.

U takvom konceptu vladanja svaki oblik institucionalizovanja politike je nestajao i na njegovo mesto je stupala privatizovana državna dominacija.

Režim je uspostavio više strukturnih nivoa: takozvane dvorske intelektualce, ekonomsku mafiju, tajnu i drugu policiju, vojsku, vladajuće partije, a sve to sa Slobodanom Miloševićem i njegovom suprugom Mirjanom Marković, kao centrom mreže i personifikacijom tog sistema.

Ali ono što se u ovoj optužnici mora konstatovati, što se pred ovim sudom mora reći to je, da je bivši režim svoju vlast zasnivao na predstavi nacije koju odlikuje izuzetna moralnost ali čija čast i dostojanstvo su u prošlosti povređeni, a koja se mora povratiti, dakle, na takvom konceptu čija logika podrazumeva pravo na nasilje, pa su se upravo zato pri takvoj nacionalnoj svesti nasilje i ubijanje javili kao nužno sredstvo za uspostavljanje nacionalnog bića.

Na taj način stvoren je jedan moćan i razgranat aparat koji je koristio sve instrumente represije radi ostvarivanja pune kontrole svih, socijalne i političke oblasti života. U toj kontroli korišćeni su i nasilje i ubistva, proizvodile razne ideološke manipulacije i kreirale izopačene kombinacije populističke podrške i straha. A upravo na strahu i ratovanju se zasnivao opstanak režima.

Ili, da to kažemo jednostavnije.

Ovo nije običan kriminalni slučaj i ova optužnica nije samo optužnica protiv kriminala, svima je jasno, i najširoj javnosti, da je reč o predmetu protiv nekadašnjeg vrha državnog režima. U tome je važnost ovog predmeta.

Ovom dokazanom optužnicom objašnjena je prava priroda načina vladanja i shvatanja vlasti i posebno dokazano je da je ta vlast oličena u njenim najznačajnijim predstavnicima bila spremna i rešavala svoje političke interese ubijanjem političkih protivnika. I zato pucnji u Ivana Stambolića i Vuka Draškovića su pucnji u pravo na drugačije mišljenje, dakle, na sve one koji drugačije misle. Ko im je dao pravo da oni odlučuju o tome ko će živeti a ko ne.

Pravne posledice vršenja vlasti tog režima danas oseća svo stanovništvo Srbije, ne samo pravne već i sve ostale koje se tiču običnog života građana.

Ovo je moralo da se kaže u završnoj reči.

Ovo nije politički stav.

Ova optužnica nije politička optužnica. To i što je ona protiv okrivljenih Slobodana Miloševića, Radomira Markovića, Milorada Ulemeka, Nebojše Pavkovića i drugih ne daje joj politički tretman, ali ona je, ponavljam, dokazana optužnica protiv samog vrha ranijeg državnog režima.

Sve ovo, celokupan krivični postupak i presuda koja će se doneti, imaju pravno istorijski značaj, da se nikada ne ponovi u ovoj zemlji prilika da ovakve osobe poput optuženih budu na funkcijama sa kojih se upravlja državom.

Ova optužnica i celokupan krivični postupak jasno pokazuju da su, uprkos opstrukcijama, ovo tužilaštvo i ovaj sud sposobni da na efikasan način obave svoju dužnost, a to je progon učinilaca krivičnih dela.

Nema goreg zločina od ovoga, da onaj ko je zadužen da čuva narod i državu, da on odlučuje o životu i smrti građana.

Umesto da se vlast održava pomoću izbora, vlast odlučuje da se održi likvidacijama.

Građani Srbije sigurno nisu zaslužili takvu vlast. Nije zaslužio ovaj narod da predstavnici vlasti otmu bivšeg predsednika u mirnoj šetnji i da ga zverski likvidiraju i da to zverstvo vidi ceo svet na granici vekova.

To je najgori i najnecivilizovaniji način upravljanja državom.

Izbor rukovodeće strukture takvog režima nije slučajan.

Naravno da je organizator svih organizatora bio Slobodan Milošević, ali ovde se sudi onom delu organizacije koji je namenjen za ubistva, organizatoru grupe za ubistva. Nije slučajno što je na to mesto doveden svršeni đak srednje muzičke škole kome je hobi automehaničarski zanat koji je posle obijanja prodavnice pobeo u inostranstvo i posle dve godine lutanja završio u Legiji stranaca. Tamo ste uspešni ako vas ništa ne dotiče. Tamo ubistvo nije zločin. Tamo je ubistvo izvršenje zadatka.

Tvrđnja odbrane će sigurno biti, zašto se predao ako je kriv. Kada im se kula od karata ruši, kada su priterani u čošak, pretila je opasnost da će pripadnici te organizovane kriminalne grupe progovoriti i srušiti sve, onda se kreće u protivnapad, u proboj. Ali ovo nije afrička pustinja.

Nije slučajno ni da je na čelo službe Državne bezbednosti doveden čovek koji pre toga u toj službi nije proveo ni jedan jedini sekund. Sada, na kraju ovog postupka mi je, videvši o kakvom se čoveku radi, potpuno jasno zašto je on okrivljeni Radomir Marković na to pristao.

Pošto nisu dorasli mestu na kome su se nalazili, onda je bilo lako njima manipulirati, onda je lako izdavati naređenja, ma kakva ona bila. Okrivljeni se predstavljaju kao hrabri, zaštitnici srpstva, čuvari nejači, pa gde je ta hrabrost bila kada je trebalo odupreti se takvom režimu. To bi bila hrabrost a nije hrabrost otimati mirne prolaznike, vezivati ih liscama, stavljati u kombi, obmotavati seloteip trakom, držati ih pet minuta pored rake koju kopate i pucati mu s`leđa u potiljak i sve to da bi se dodvorili vođi. To nikada i nigde nije bila hrabrost.

Takvi postupci u vrednosnom sistemu ne podvode se pod hrabrost niti mogu izdržati vrednosnu ocenu junaštva.

Zbog toga svrha ovog postupka je ne samo kažnjavanje počilaca zločina, već vraćanje vere u pravdu i civilizacijske vrednosti.

Ovaj proces sa velikom pažnjom prate ljudi koji žive u Srbiji, desetine hiljada mladih koji su zahvaljujući takvom režimu otišli iz Srbije i žive u nadi da će se saznati istina i u ovoj zemlji zavladati pravda, da ih više neće biti sramota da kažu odakle su. Ishod ovog postupka će biti pouka i poruka za sve.

Ovo su reči koje bi trebalo da zamene suvoparni zakonski tekst o generalnoj prevenciji. U mogućnost individualne sumnjam, mada, ako je neko od okrivljenih rešio da se oslobodi osećaja krivice, sada je prilika. Radi se o ljudskoj, o etičkoj kategoriji. To nam uostalom i Kant saopštava. Na nebu zvezde a u nama moral. Po tome se upravljamo, ako tog morala nema, onda ste u društvu Nerona, Lejdi Magbet, Geringa.

Sudimo organizaciji za ubijanje odnosno odredu DB-a namenjenom za likvidacije, ali šta je sa organizacijom ili njenim delovima koji su bili ili su još uvek u ekonomiji, pravosuđu, policiji, medijima, politici i koja u strahu da ne bude otkrivena, podržava ovakve odbrane okrivljenih i održava ih u zabludi da će se sve po njih povoljno rešiti. Ništa se neće povoljno rešiti. Naprotiv, biće obeleženi i oni i članovi njihovih porodica za sva vremena. Još jednom ponavljamo, ovo je prilika da okrivljeni sami razreše složenost ovog problema u svoje ime i u ime svojih porodica. Neka nam kažu šta je bilo, šta su uradili.

To je bolje nego izvršavati zadatke bespogovorno, to je bolje nego čuvati vlast od naroda, to je bolje nego stvarati atmosferu da će vladati zauvek. Ako to ne urade, toj osionosti, nedodirljivosti, okrutnosti, bahatosti, nemoralu, nepoštenju i upornosti odgovara samo maksimalna kazna. I da ponovim još jednom, ne sudi se junacima, jer junaci ne ubijaju s`leđa vezane, same, nemoćne. Jaki su u grupi a pojedinačno, pojedinačno se plaše, čega, gubljenja imovine, povlastica, beneficija.

U ovom trenutku nijedna institucija u zemlji ne brani zemlju u toj meri kao što to radi ovaj sud. Vaša odgovornost je utoliko veća ali te odgovornosti se ne treba bojati. Naprotiv, istorija je zabeležila zlo, istorija očekuje odgovor. Odgovor ovog suda treba da bude takav da ne padne pod udar istorije. Sve što nije adekvatan odgovor na zlo režima Slobodana Miloševića, istorija će osuditi.

I na kraju, dozvolite mi da pročitam deo obrazloženja Suda u Jerusalimu prilikom izricanja presude Ajhmanu:

“Pretpostavimo, argumenta radi, da vas je samo zla sreća učinila dobrovoljnim instrumentom u organizovanju ubijanja. Ali, i dalje stoji činjenica da ste izvršavali, dakle, aktivno podržavali, politiku ubijanja. Jer, politika nije dečija igra, u politici su poslušnost i podrška jedno isto. I kao što ste vi podržavali i sprovodili politiku odbijanja da se svet podeli s jevrejskim narodom i narodima mnogih drugih zemalja, kao da ste vi i vaše starešine imali ikakvo pravo da odlučujete o tome ko može a ko ne može da živi na ovom svetu, tako mi smatramo da niko, nijedan pripadnik ljudskog roda ne može poželeti da deli svet sa vama. Zbog toga, i samo zbog toga, vi morate biti”.

Naravno, smrtna kazna je ukinuta. Ali, i kazna od 40 godina okrivljenima daje pravo na život. Ivanu Stamboliću je to pravo oduzeto.